

A Bét Jehuda Közösség és az *orti.hu* kiadványa

Omek

Vájérá 5787
2026. október 29.

VI. évfolyam, 7. szám

Ábrahám tanácsot kér

A múlt heti tórai olvasmány azzal ért véget, hogy Ábrahám körülmetélte magát és háza népét, az Örökkévaló parancsára.

A mostani itt folytatódik: maga az Örökkévaló látogatja meg őt – pontosabban az általa küldött angyalok – hogy gyógyulást hozzanak neki, hogy teljesítsék a beteg meglátogatásának micváját *(ld. még Sulchán Áruch JD 335:1)*.

„És megjelent neki az Örökkévaló Mámré tölgyesében. És ő ült a sátor bejáratánál, a nap melegében." (Mózes 1., 18:1)

Mi a jelentősége annak, hogy éppen Mámré tölgyesében történt mindez? *Rási* megmagyarázza:

„Ő az, aki tanácsot adott neki a körülmetélkezés ügyében, ezért [az Örökkévaló] az ő területén jelent meg neki."

A *Midrás* részletesebben is leírja ezt a történetet *(Tanchuma, Vájérá 3)*. Három szövetségese volt *(ld. Mózes 1., 14:13, és Rási ott)*: Ánér, Eskol és Mámré. Ábrahám az ő véleményüket kérdezte arról, hogy mit gondolnak a körülmetélkezés parancsáról?

És valóban, a Midrás leírja, hogy három barátból kettő kifejezetten ellenezte. Mámré volt az egyetlen, aki pozitív választ adott.

Ez a magyarázat azonban igencsak furcsa: Ábrahám, aki a saját fiát ugyanezen hetiszakasz legvégén kérdés nélkül viszi feláldozni a Moriá hegyére, az Örökkévaló parancsára –

IMPRESSZUM

Az *omek* szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség
Székhely: 1074 Budapest, Rumbach Sebestyén u. 11-13.
Felelős kiadó-szerkesztő: Szántó-Várnagy Binjomin
Lapterv: Novák Tamás
Borítókép: Ilona Frey @ Pixabay
Terjesztés: Vajda Róbert Mordecháj

Megjelenik 100 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)
ISSN 3058-0609 (Online)

Csatlakozz az Omek támogatói köréhez! Támogasd havonta a nyomtatást, és részesülj kedvezményekben. *További részletek:*

https://orti.hu/omek-tamogatok

vajon miféle kérdése lehetett, hogy végrehajtsa-e a körülmetélkezés parancsát?

Egy magyarázat szerint Ábrahám már eldöntötte, hogy meg fogja tenni, csak a barátait akarta próbára tenni. A másik szerint direkt akarta, hogy elbizonytalanítsák, hogy ezáltal értékesebb legyen az, hogy megteszi mindennek ellenére is (*Mizrách*i).

Hallottam azonban egy igen elgondolkodtató magyarázatot, ami mindnyájunk életében alkalmazható. Ábrahám pontosan látta, hogy a körülmetélkezés nem egy egyszerű ügy, és nem fogja segíteni a monoteizmus terjesztését (így is lett).

Azért beszélt a barátaival, hogy ezek a beszélgetések segítsék őt felkészíteni a várható félelmekre. **Számára triviális, hogy bármit megtesz, amit az Örökkévaló kér – de hogyan válaszoljon, milyen érveket mondjon azoknak, akik ezzel nem így vannak?** Ezekre a későbbi vitákra való „edzésként" segített neki a barátokkal való tanácskozás.

FILOZÓFIA

Mit jelképez a föld pora és a lábak megmosása?

Ábrahám messze földön híres vendégszeretetéből egyebek mellett egy érdekes kulturális tényt is tanulhatunk a korabeli bálványimádókról.

Ábrahám ugyanis ezzel fogadta a három ismeretlen vendéget, akikről később kiderült, hogy angyalok:

*„Vegyenek egy kis vizet, és **mossátok meg lábaitokat**, és támaszkodjatok meg a fa alatt!" (Mózes 1., 18:4)*

Ugyan több helyen is szerepel a Tórában a láb megmosásának motívuma (pl. 24:32, 43:24), itt azonban *Rási*nak feltűnik, hogy ez még azelőtt megtörténik, hogy egyáltalán bejöhetnek Ábrahámhoz:

„Azt gondolta, hogy arabok, akik leborulnak a lábaik porának. És különösen odafigyelt arra, hogy ne vigyen bálványt a házába."

Furcsa: vajon tudunk olyan ősi népcsoportról, akik valóban a port tekintették volna istenségnek?

A *Máhárál* ezt egyáltalán nem is tekinti kérdésnek, hiszen maga a Tanach tanúskodik arról, hogy igenis létezett olyan nép, aki a legyet tekintette istenségnek[1].

Mindezzel együtt elárulja, hogy ez az utazó – valószínűleg a mai beduinokhoz hasonló – csoport számára az út volt a megélhetés, és ezért imádták a port.

A *Mizrachi* szerint a por nagysága a szemükben éppen a kicsiségében rejlett. Úgy gondolták, hogy ez minden létező alkotóeleme (az atomhoz hasonlóan), és mivel minden ebből áll, így ez a legfontosabb elemi részecske.

A *Náchálát Jáákov* (Jákob Loberbaum, 1760-1832) magyarázatában már elrugaszkodik a szó szerinti olvasattól, és minden szó mélyebb, szimbolikus jelentését igyekszik megfejteni.

Szerinte a *láb [regel]* szó másik jelentése: ok. A túlzott racionális meggyőződés valóban az ok-okozati összefüggések feltárását tekinti a megértés csúcsának – azaz bálványozza azt.

Azonban a felszíni okozók mögött általában mélyebb valóság húzódik meg, és a Teremtő Gondviselése. Emiatt ez a hit valójában olyan értéktelen, mint a por – ezért nevezik ezt a Bölcsek úgy, hogy *„a lábaik porának hajolnak*

1 *Báál Zevuv* (másképpen írva: *Belzebub*), szó szerint: *a legyek ura*. Ld. *Királyok 2., 1:3*. Hozzá kell tenni, hogy a korabeli források nem erősítik meg egyértelműen, hogy valóban a legyet tekintették volna istenségnek. Egyrészt, maga a név szó szerinti jelentéséből sem ez következik, másrészt az sem volna precedens nélküli, ha a próféta egy valóságos, meglévő bálvány nevéből űzött volna gúnyt, szójátékot, annak nevének átírásával.

meg".

A *Náchálát Jáákov* e hasonlat folytatásaként olvassa a mondat további részét is: *„támaszkodjatok meg a fa alatt"*. A fa pedig az igaz embert jelképezi *(ld. Rási, Mózes 4., 13:16)*, akinek az árnyékában valódi megnyugvásra és védelmezésre lelhetnek.

Ha viszont már az igaz embereknél és a lábaik poránál tartunk, akkor nem tud nem eszünkbe jutni Bölcseink klasszikus mondása minderről:

„Joszi ben Joezer mondta: legyen a te házad gyülekezés háza a bölcsek számára, és porozódj be lábaik porával." (Pirké Ávot 1:4)

Ebből azt láthatjuk, hogy az igaz embereknek, a Tóra tudósainak még a lába pora sem olyasvalami, amit le kellene mosni, sőt, éppen ellenkezőleg: azt tanácsolják, hogy mi is ettől legyünk porosak.

De mit is szimbolizál pontosan a por?

Sokféle filozófia foglalkozik a négyféle elemmel, amiből a világ összeáll: tűz, víz, levegő (szél), por (föld). A kabbalisztikus hagyomány ennek a négy elemnek négy emberi hajlamot feleltet meg: gőg, vágy, fecsegés, önmagunk alulértékelése *(ld. Sááré Kedusá 1:2)*.

Eszerint elképzelhetjük, hogy a korabeli bálványimádó népek porimádata a túlzott szerénység filozófiája volt. Azt gondolták magukról, hogy nem érnek semmit.

Ennek tökéletes ellentéte volt az, hogy *„támaszkodjatok meg a fa alatt"*, ahogy a *Náchálát Jáákov* is magyarázta – az igaz embernek igenis jelentős az értéke.

A Bölcsek, Tóratudósok szerénysége azonban más. Náluk már kialakult az a szükséges egyensúly, a helyes önértékelés, amiben a pozitív önkép, saját értékek és fontosság tudata harmonikusan megfér a szerénységgel, az alázattal.

Náluk saját maguk tisztelete nem mond ellent a másik ember tiszteletének *(ld. még Pirké Ávot 4:1)*.

Ezért: *„porozódj be lábaik porával"* – a szerénység igenis fontos érték, de csak a Tóra ismeretében. Ha az nincs meg, akkor *„por és hamu vagyok"* tudata egyáltalán nem biztos, hogy a helyes úton vezeti az embert.

HETISZAKASZ

„Szodoma sója vakságot okoz" – de hogyan kapcsolódik Szodomához?

Karcsai Dávid

„Azok a férfiak, akik a ház bejáratánál voltak, vakság csapott le rájuk, kicsitől nagyig; És hiába próbálták megtalálni a bejáratot." (Mózes 1., 19:11)

Vannak, akik elmagyarázzák, hogy az Örökkévaló úgy döntött, hogy Szodoma népét kifejezetten vaksággal büntetni, a *midá keneged midá [cselekedet a cselekedettel szemben]* példája volt.

Szemükkel vétkeztek – féltékenyek voltak azokra az emberekre, akiket ismertek, irigyelték sikereiket, és más emberek pénzére és holmijára vágytak. Ezért helyénvaló volt, hogy az Örökkévaló a látásukat sújtsa.

A Talmud kijelenti, hogy *„a Szodoma sója vakságot okoz" (Éruvin 17b)*. Ez azért érdekes, mert a kommentátorok azt mondják *(ld. például Levus, Sulchán Áruch, OC 167:5)*, hogy az asztalon lévő só megvédi az embert a katasztrofális balesetektől és az egyéb szerencsétlenségektől.

A Midrás magyarázza, hogy Lót felesége nem akarta a sót felszolgálni a vendégeinek *(Berésit Rábá 50:4)*.

Amikor Lót azt mondta neki: „Kérlek, adj nekik sót”, azt válaszolta: „Még ezt a szörnyű hagyományt is be akarod vinni erre a helyre? Nincs szükségünk ilyen védelemre.” Ezzel bebizonyította, hogy azonosult Szodoma kultúrájával, és egyetértett szabályaikkal.

Mindennek az volt az eredménye, hogy nem volt só az asztalon, amely megvédte volna a szodomitákat, amikor az angyali pusztulás nem sokkal ezután elkezdődött, és az embereket megütötte a vakság. Vakság, amit el lehetett volna kerülni, ha só lett volna az asztalon. És attól a naptól kezdve a Szodoma sója vakságot okoz.

Fordította: *Karcsai Dávid rabbi*, Rabbi Nachman Seltzer *Zera Simson 1* c. könyvéből.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 15:26 és 16:11 között.
Szombat kimenetele: 17:16.

Köszönjük a múlt heti látogatást és vetítést *Gerő Péter* filmrendezőnek!

Most vasárnap a mincha-mááriv után *(november 1. 16:45)* a mi közösségünket is szeretettel várja a *Teleki téri zsinagóga* közössége a *Nagy Fuvaros utcai zsinagógá*ban, ahol levetítik a *Juci bácsi* c. dokumentumfilmet, mely közösségük egykori lelkéről-vezetőjéről, Gláser Jakabról szól!

Imaidők:

	Bét Jehuda	**Nagy Fuvaros utca**
Péntek este szombatfogadás, majd kidus	18:00	16:15
Szombat reggel ima, Tóraolvasás, majd kidus	10:00	8:00
Szombat délután ima, sálesüdesz, esti ima, hávdálá		16:00

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb *szombat reggel* 8:56-ig.

Hétköznapi imák a Nagy Fuvaros utcában: hétköznap reggelenként 7:00-kor. Délutáni-esti ima (*minche-mááriv*) 16:15-től, jövő héttől 16:00-tól.

Hétköznap délutáni tanulás 17:00-kor, a Nagy Fuvaros utcai zsinagógában, valamint online: https://t.me/betjehuda.

Sábát sálom! Gut sábesz!

Az Omek magazin VI. évfolyam 7. számát

Erdős Éva (szül. Ferenci Éva) adományozta apai nagyapja,

Ferenci Ignác

szül. Feldmann Ignác (1896-1954) áldott emlékére,
valamint a **Debreceni Zsidó Hitközség vészkorszak idején meggyilkolt valamennyi mártírjának** kegyelettel őrzött emléke előtt tisztelegve.

Legyen a tanulásunk, inspirációnk a lelkük felemelkedésére!